

Geachte leden van Provinciale Staten,

Op uw verzoek d.d. 18 september 2023 stuur ik u op grond van mijn verantwoordelijkheden een toelichting en nadere informatie.

Aanleiding

De Provincie kent drie bestuursorganen namelijk Provinciale Staten (PS), Gedeputeerde Staten (GS) en de commissaris van de Koning. De commissaris is zowel een provinciaal als een rijksbestuursorgaan: De commissaris heeft zowel provinciale taken als rijkstaken. Over de provinciale taken (o.a. voorzitter PS en voorzitter en lid GS) legt de commissaris verantwoording af aan Provinciale Staten. De rijkstaken omvatten veelal delicate en vertrouwelijke processen zoals (her)benoemingen van burgemeesters, adviseren bij verstoorde bestuurlijke verhoudingen of integriteitskwesties in gemeenten. Voor deze rijkstaken legt de commissaris verantwoording af aan de minister van BZK. De commissaris wordt in zijn taken ondersteund door het team kabinet.

Gedeputeerde Staten stellen regels vast over de ambtelijke organisatie van de provincie, met uitzondering van de organisatie van de griffie. De Regeling ambtelijke organisatie Gelderland 2009 (Rao) bevat de hoofdlijnen van de verhouding tussen Gedeputeerde Staten en de ambtelijke organisatie. De regeling gaat uit van drie managementlagen: een directie onder leiding van een Algemeen Directeur (AD), concernmanagers (CMT) en teamleiders.

In de Verordening op de organisatie van de griffie is geregeld op welke wijze de ambtelijke bijstand en ondersteuning aan Provinciale Staten kan worden verleend.

De ambtelijke ondersteuning van het bestuursorgaan commissaris van de Koning is niet afzonderlijk geregeld. Op dit moment is het kabinet gepositioneerd onder één van de

Datum
21 september 2023

Zaaknummer
2023-012002

Blad
2 van 5

concernmanagers. De positionering van het kabinet is al jaren onderwerp van gesprek en er zijn diverse rapporten over geschreven (zie bijlagen 1a, 1b, 1c).

Sinds drie jaar werk ik in Gelderland met twee kabinetschefs die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het geheel (dual management op zowel inhoud als personeel met onderlinge vervangbaarheid). Eén van deze twee kabinetschefs is tevens teamleider en regelt de dagelijkse personele aansturing van het team. De ander is naast kabinetschef tevens strategisch adviseur van de commissaris van de Koning. Voor deze werkwijze is gekozen gezien de omvang van de provincie met 51 gemeenten en de inhoud van het werk van het kabinet, de kabinetschef en de commissaris van de Koning.

Deze werkwijze is gekozen in afstemming met de toenmalige Algemeen Directeur, vastgelegd in de resultaatopdracht van de kabinetschef en het teamplan van het kabinet. Het is breed uitgedragen - zowel intern (inclusief management en directie) als extern - en wordt al drie jaar in de praktijk naar tevredenheid gehanteerd.

De inrichting van het kabinet

Om mijn taken goed uit te kunnen voeren, heb ik de juiste ondersteuning nodig. Ik wens, ook gezien mijn (rijks)taken en verantwoordelijkheid richting de minister, invloed op de kwantiteit en kwaliteit van het kabinet. Zo hecht ik aan een doorslaggevend klikgesprek met (sleutel)functionarissen in het kabinet (go/no go). De afgelopen jaren is een aantal ambtelijke collega's wegens onvoldoende functioneren op een functie buiten het kabinet geplaatst en is een contract niet verlengd. Dit is op ordentelijke wijze begeleid door de toenmalige kabinetschef/teamleider.

Bij het vertrek van deze kabinetschef/teamleider (na vijf jaar op deze functie een nieuwe baan als stap in carrière) in de zomer van 2022 kwam een verschil van inzicht aan het licht. De commissaris en het kabinet gingen er vanuit de functie in te kunnen invullen cf. de werkwijze die de afgelopen drie jaar is gehanteerd. Het management en de (nieuwe) AD gaven echter aan dat dit niet past binnen de organisatieprincipes van de provincie Gelderland. Om die reden is er voor gekozen om een kabinetschef/teamleider voor de duur van een jaar aan te stellen zodat in de tussentijd het gesprek kan worden gevoerd over de inrichting van het kabinet.

Onderzoek Stibbe

Omdat er een verschil van inzicht is over de inrichting van het kabinet en de invulling van sleutelposities, moet er wat gebeuren. De interim kabinetschef/ teamleider is voor de duur van een jaar aangesteld en gaat eind dit jaar met pensioen.

Daarom is extern advies gevraagd om een of meerdere toekomstbestendige scenario's uit te werken, die recht doen aan de positie van commissaris als bestuursorgaan van de provincie met afzonderlijke rijks taken en eigenstandige verantwoordelijkheid ten aanzien van het kabinet en de functie van de kabinetschef, die tevens zoveel mogelijk aansluiten bij de provinciale organisatie én die werkbaar zijn.

Datum

21 september 2023

Zaaknummer

2023-012002

Blad

3 van 5

Het advies van Stibbe omvat een analyse van de taken en verantwoordelijkheden van de commissaris, de visies van zowel de commissaris als het management en geeft een advies en drie mogelijke scenario's. Deze scenario's gaan – cf. de ondersteuning van PS en GS - uit van een protocol voor de ambtelijke ondersteuning van de commissaris, waarin afspraken worden gemaakt over de invulling van het kabinet, inclusief de positie van de kabinetschef en de formatie van het kabinet (zie bijlage 2).

Er hebben meerdere gesprekken plaatsgevonden tussen de AD, de (voormalig) portefeuillehouder P&O van GS en ondergetekende. Daarbij opperde de portefeuillehouder P&O positionering van het kabinet onder de AD. In die gesprekken heb ik aangegeven dat alle drie de scenario's voor mij acceptabel zijn, net als positionering van het kabinet onder de AD. Uiteindelijk is voorgesteld om het kabinet in te richten volgens het griffiemodel. Voor mij is dit ook een acceptabele oplossing omdat het griffiemodel voldoet aan de uitgangspunten die voor mij van belang zijn. Het management heeft vervolgens het griffiemodel in een GS-voorstel uitgewerkt.

In het GS-voorstel staat hierover: *“Het griffiemodel lijkt het meest passende model om de verschillende perspectieven recht te doen. Doorslaggevende reden is dat er eenduidigheid is in de eindverantwoordelijkheid en zo het risico van mogelijk botsende visies of verantwoordelijkheden tussen de bestuurlijke en ambtelijke lijn beheerst. De aansturing is daarmee eenduidig verankerd. Ook komt het model tegemoet aan de vertrouwelijkheid van de werkzaamheden van het kabinet waarbij met name de rol van Chef Kabinet vraagt om een sterke basis van vertrouwen met de cvdK.”*

Het kabinet en de ondernemingsraad (OR)

De OR heeft in juni – voordat zij de adviesaanvraag over het voorgenomen besluit van GS had ontvangen – aangekondigd dat een positief advies over het voorgenomen besluit niet voor de hand lag. De OR had op dat moment ook nog niet gesproken met medewerkers van het kabinet.

De medewerkers van het kabinet hebben daarop een gezamenlijke reactie gestuurd aan de OR, directie en aan mij waarin zij aangeven het voorgenomen besluit van GS te steunen. In die reactie worden ook aandachtspunten aangegeven die zij daarbij van belang achten (zie bijlage 3).

Het definitieve advies van de OR is negatief gebleven. Het is aan GS om hier nadere informatie over te verstrekken.

Ik vind het van belang om erop te wijzen dat het mij absoluut niet gaat om personele aansturing van het kabinet. Ik wil en zal geen medewerkers van het kabinet aansturen, in welk model dan ook. Dat doen PS en GS ook niet. Dat ligt in handen van de hoogste ambtenaren die hiervoor verantwoordelijk zijn. Wel vraag ik een doorslaggevende stem in de vormgeving en invulling van de sleutelposities in het kabinet, om te beginnen met de kabinetschef/teamleider eind dit jaar.

Datum
21 september 2023

Zaaknummer
2023-012002

Blad
4 van 5

Protocolen inzake integriteit

Als commissaris heb ik een formele zorgplicht op het gebied van bestuurlijke integriteit in de provincie. Artikel 175 Provinciewet luidt: De commissaris bevordert de bestuurlijke integriteit van de provincie. Op 7 februari jl. is door u (PS) vastgesteld:

- o 'Gedragscode Integriteit Statenleden en fractievolgers Gelderland 2023'
- o 'Gedragscode integriteit cvdK en gedeputeerden Gelderland 2023'
- o Inclusief een Stappenplan integriteitsmeldingen politieke ambtsdragers provincie Gelderland 2023.

Het stappenplan bevat alle processtappen die worden gezet bij een melding van een vermoeden van integriteitsschending door een politiek ambtsdrager.

Tot slot

Als commissaris mag u mij aanspreken op mijn gedrag. Daarom heb ik u op 20 september het verzoek gedaan tot een onafhankelijk onderzoek. Ik heb u gevraagd om een onafhankelijk feitenonderzoek in te stellen naar de integriteitsschendingen waarvan ik als commissaris van de Koning word beticht en de dieperliggende achtergronden van de aantijgingen te achterhalen.

Gedurende het onderzoek zal ik mijn taken als commissaris van de Koning tijdelijk neerleggen, om zo alle ruimte te geven voor een gedegen en onafhankelijk onderzoek naar de feiten. Ik heb de situatie met de minister van BZK besproken. Hij steunt mijn verzoek tot een onafhankelijk onderzoek en respecteert de stap om hangende het onderzoek mijn taken tijdelijk neer te leggen. De minister zal dan op korte termijn voorzien in een waarneming van het ambt van commissaris van de Koning in Gelderland.

Datum
21 september 2023

Zaaknummer
2023-012002

Blad
5 van 5

Uiteindelijk zijn wij allen gebaat bij een open, volwassen en veilige werkomgeving. Dat geldt voor ambtelijke collega's en ook voor bestuurders.

Dank U wel.

Met vriendelijke groet,



John Berends
Commissaris van de Koning in de provincie Gelderland

Bijlage(n)

- 1a Rapport Veranderpartners 2013
- 1b Rapport Livingstone advies 2022
- 1c Rapport Berendschot 2022
- 2 Advies Stippe
- 3 Reactie Kabinet op voorgenomen besluit GS